

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1357/2024/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke

Dr. Gunyecz Zoltán, előadó bíró

Dr. Domonyai Alexa, bíró

Dr. Kardos Andrea, bíró

Dr. Schmidt Péter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. május 6.

Az ügy tárgya: zsarolás bűntettének kísérlete

Terhelt: Terhelt1

Elsőfok: Ráckevei Járásbíróság, 40.B.48/2022/23., ítélet, tárgyalás,
2023. május 31.

Másodfok: Budapest Környéki Törvényszék, 9.Bf.553/2023/11., ítélet, tanácsülés,
2024. február 12.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a zsarolás bűntettének kísérlete miatt Terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Ráckevei Járásbíróság 40.B.48/2022/23. számú és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Bf.553/2023/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Ráckevei Járásbíróság a 2023. május 31. napján kihirdetett 40.B.48/2022/23. számú ítéletével Terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki zsarolás büntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 367. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont]. Ezért őt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre, 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre és 500 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy a terhelt legkorábban szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1000 forintban határozta meg, és úgy rendelkezett, hogy a terhelt a pénzbüntetést 20 hónapon keresztül, havonta egységesen 25.000 forint részlet megfizetésével teljesítheti, továbbá megállapította a pénzbüntetés meg nem fizetésének szabályait. Rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.

[2] A kétirányú fellebbezések folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2024. február 12. napján meghozott 9.Bf.553/2023/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megállapította, hogy a bűncselekmény jogszabályi alapja helyesen Btk. 367. § (1) bekezdés II. fordulat és (2) bekezdés b) pont. A pénzbüntetés megfizetésére engedélyezett részletfizetés tartamát 5 hónapra mérsékelte, amelyet a terhelt havonta egységesen 100.000 forint megfizetésével köteles teljesíteni azzal, hogy az első részletet a másodfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedését követő hónap 20. napjáig kell megfizetni. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] **II.** 1. A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a terhelt javára védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, de indítványa tartalmát tekintve a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati okra alapítottnak.

[4] Álláspontja szerint a terhelt bűnösségének a megállapítása törvénysértő, őt a zsarolás büntettének kísérlete miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában, míg a cselekmény kényszerítés büntettekénti értékelése esetén jelentős érdeksérelem hiányában fel kell menteni. Ennek alaptalansága esetére úgy foglalt állást, hogy a terhelt cselekményének a minősítése törvénysértő, az törvényesen nem zsarolás büntette kísérletének, hanem legfeljebb kényszerítés büntettének, vagy zaklatás vétségének minősülhet. Ezen túlmenően hangsúlyozta, hogy a kiszabott büntetés eltúlzottan súlyos, mivel az jelentősen eltért az irányadó bírói gyakorlattól.

[5] Állította, hogy a tényállásban szereplő Viber üzenetek tényleges fenyegetéseket nem tartalmaztak, csupán „kicsit teátrális” hangnemben szólították fel a sértettet a fizetésre. Álláspontja szerint tévedtek a bíróságok, amikor a telefon és Viber üzenetek útján közölt igényeket is fenyegetés hatása alatt közölt követelésnek tekintették, holott azok tartalmilag, formailag és időben is teljesen eltérnek a személyes találkozón elhangzottaktól.

[6] Rámutatott arra is, hogy a sértett és a terhelt kölcsönösen különféle eljárásokat indítottak egymás ellen, amelyek során a terhelt is hivatkozott arra, hogy a sértett fenyegeti őt.

[7] Kifejtette, hogy az elkövetés és a meggyanúsítás közti hat hétben egyetlen alkalommal sem került sor a terhelt részéről az esedékes „védelmi pénz” követelésére, behajtásának megkísérlésére, ami alapján a védenca zsarolás büntettétől való önkéntes elállása állapítható meg. E vonatkozásban hivatkozott arra is, hogy a 4/2002. Büntető jogegységi határozatban kifejtettek is alátámasztják, hogy a terhelt önkéntes elállása miatt maradt el a zsarolás büntette kísérletének a befejezése.

[8] Előadta, hogy az eljáró bíróságok tényállási elemeket úgy kötöttek össze, hogy ennek során egyrészt nem voltak tekintettel a terhelt önkéntes elállására, másrészt egyes tényállási elemeket önkényesen átminősítettek, ezzel az össze nem függő történetesort folyamatként állítottak be. Megítélése szerint a cselekménynek három lényeges tényállási eleme van: fenyegetés arra, hogy fogadja el a sértett a fizetés hiányát; védelmi pénz követelése és a tartozás megfizetésére irányuló, fenyegetés nélküli felszólítások. Ezek közül az első a kényszerítés vagy zaklatás bűncselekményének a megállapítását alapozhatja meg, a második a zsarolás tekintetében az önkéntes elállást és a harmadik elem nem tartalmaz bűncselekményt. Utóbbi kapcsán rámutatott, hogy a terhelt kb. 80 millió forint tartozásról tett említést, ennek alapján a sértettnek 80 hétig kellett volna fizetnie az állítólagos védelmi pénzt, ezt azonban semmiféle adat nem támasztotta alá. Álláspontja szerint ebben az esetben zaklatásról sem lehet szó, hiszen a terhelt nem akart a sértett magánéletébe önkényesen beavatkozni.

[9] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megalapozatlanul mellőzte a terhelt védőjének az önkéntes elállásra és a zsarolás büntetének kísérletével szemben az önbíráskodás minősítésének megállapíthatóságára történő hivatkozásait.

[10] Álláspontja szerint az önkéntes elállás miatt a terhelt csak a maradékbűncselekmény miatt vonható felelősségre, ami azonban nem lehet önbíráskodás büntette, mivel az igénymentesség fenyegetéssel történő elérésének a kísérlete nem értékelhető igényérvényesítésnek. Ezen túlmenően csatolta cég1-nek a cég2 ellen benyújtott fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét, ami azt igazolja, hogy a terhelt törvényes úton kívánja az igényét érvényesíteni és így kizárja az önbíráskodás megállapítását. Így a terhelt cselekménye vagy kényszerítés büntette kísérletének vagy zaklatás vétségének minősíthető attól függően, hogy a cselekményből eredően fennállt-e annak a lehetősége, hogy a sértettet jelentős érdeksérelem éri.

[11] A kiszabott büntetés enyhítésre vonatkozó indítványának az alátámasztására előadta, hogy a helyes minősítés szerint a bűncselekmény büntetési tételkeretének a felső határa csökken, jelentős az időmúlás (3 és fél év), továbbá hiányzik a gátlástalan elkövetés megállapításának a kritériuma, végül utalt arra, hogy a másodfokú bíróság mellőzte a büntetőeljárás hatálya alatti elkövetést, azonban ennek a „jogi konzekvenciá”-ját nem vonta le. Ezen túlmenően sérelmezte, hogy a bíróságok nem vették kellő súllyal figyelembe, hogy a terhelt büntetett előéletét 14 évvel korábban elkövetett bűncselekmény eredményezte.

[12] Mindezek alapján a védő arra tett indítványt, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, a terhelt bűnösségét elsődlegesen a Btk. 195. §-ába ütköző kényszerítés büntetében, míg másodlagosan a Btk. 222. § (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő zaklatás vétségében állapítsa meg, a kiszabott szabadságvesztés büntetést jelentősen enyhítse és annak végrehajtását próbaidőre függessze fel.

[13] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.1324/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[14] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a tényállást támadó, annak hiányosságait kifogásoló, a bizonyítékok ismételt értékelését célzó részében a törvényben kizárt.

[15] Alaptalannak tartotta az indítványt a bűncselekmény minősítését és a kiszabott büntetést támadó részében. Álláspontja szerint az irányadó ítéleti tényállás alapján a cselekmény minősítése és ebből eredően a kiszabott büntetés törvényes.

[16] Rámutatott, hogy az irányadó tényállás nem tartalmaz önkéntes elállás megállapítását megalapozó tényeket. A BH 2015.124. számú eseti döntésre és a 4/2020. Büntető Jogegységi döntésre hivatkozással kifejtette, hogy zsarolás kísérlete esetén önkéntes elállás

megállapításának akkor van helye, ha a terhelt a követelés érvényesítése érdekében több hónapon át nem tesz semmit, anélkül, hogy abban bármilyen külső körülmény gátolná. Továbbá az önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy az elkövető kifejezetten közölje a passzív alannal szándékának a megváltoztatását, és a bűncselekmény befejezésének végleges felhagyását. A BH 2006. 277. számú eseti döntésre utalva megállapította ugyanakkor, hogy nem lehet szó önkéntes elállásról, ha – ahogyan a jelen esetben is – a külső körülményekből nem ismerhető fel egyértelműen a tényállásszerű magatartástól való önkéntes visszalépés. Utalt rá, hogy az elkövetés és a gyanúsított kihallgatás között nem telt el annyi idő, amely alatt a visszalépés egyértelműen kiderülhetett volna, valamint az ítéleti tényállás szerint a terhelt 2021. május 16. és 18. napján is kapcsolatba kívánt lépni a sértettel.

[17] Utalt továbbá arra, hogy az irányadó tényállás alapján az önkéntes elállás megállapítására nem kerülhet sor és ennek a hiányában maradékbűncselekmény sem értékelhető, továbbá a cselekmény eltérő minősítésének a feltételei sem állnak fenn.

[18] Kifejtette, hogy törvényes minősítésként a kényszerítés büntettének kísérlete annak szubszidiárius jellege miatt nem merülhet fel, a zaklatás azért kizárt, mert ebben az esetben értékelés nélkül maradna a tényállás vagyoni igény érvényesítésére vonatkozó része. Az önbíráskodás bűncselekménye pedig azért vetendő el, mert jogos, vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése esetén kerülhetne sor ennek megállapítására, jelen ügyben azonban jogtalan haszon, illetve védelmi pénz megszerzése végett került sor a terhelti magatartás tanúsítására.

[19] Rámutatott, hogy az irányadó tényállás szerint a terhelt a vele szembeni követelés visszafizetésétől elzárkózott, és heti rendszerességgű védelmi pénzt követelt, melynek teljesítése érdekében élet és testi épség elleni fenyegetést helyezett kilátásba. Utóbbi kapcsán a BH 2019.157. számú határozatban is megjelenő következetes bírói gyakorlatra hivatkozott, miszerint a védelmi pénz kifejezés kétségtelenül egyféle, félreérthetetlen jelentéstartalommal bír, az ugyanis nem egy biztonság jogszerű megvásárlása, hanem ellenkezőleg, a jogtalan haszonszerzés érdekében kilátásba helyezett hátrány. Álláspontja szerint a jogtalan haszonszerzés megszerzésre irányuló követelés az, melynek nem teljesítése esetén a sértett a kilátásba helyezett hátrány minden további előfeltétel nélküli bekövetkezésére számíthat. Ugyancsak a jogtalan haszonszerzési célzatot támasztja alá az a tény is, hogy terhelt azon kijelentése, hogy ettől kezdve ő határozza meg a cég2-vel folytatott üzleti tevékenység feltételeit, azaz egyoldalú akaratától függ, hogy a cég mikor és milyen vételáron fog tőle fémhulladékot vásárolni. Az öléssel, megöletéssel fenyegetés pedig olyan súlyos hátrány, amely alkalmas komoly félelem keltésére abban az esetben is, ha az ténylegesen nem eredményes. A BH. 2018.218. számú döntésre utalva kifejtette, hogy a zsarolásnak nem törvényi tényállási eleme az, hogy az elkövetőnek objektíve lehetősége legyen a kilátásba helyezett fenyegetés beváltására, a megtörtént fenyegetés jogi megítélése pedig nem tehető függővé attól, hogy az a fenyegetés címzettjében ténylegesen milyen hatást váltott ki.

[20] A kiszabott büntetés kapcsán rámutatott, hogy a másodfokú bíróság ítélete az elsőfokú bíróság ítéletének a kiszabott büntetésekre vonatkozó rendelkezéseit a pénzbüntetés megfizetésére engedélyezett részletfizetés kivételével nem érintette. Tény, hogy a jogerős ítélet a terhelt jövedelmi, vagyoni viszonyaira nem tartalmaz adatokat, ennek ellenére a másodfokú bíróság a pénzbüntetés kiszabása körében – ellentétben az elsőfokú bírósággal – a Btk. 50. § (2) bekezdését is felhívta. E jogszabályhely alapján kiszabott pénzbüntetésnek egyik feltétele az is, hogy a terhelt megfelelő jövedelemmel vagy vagyonnal rendelkezzen, erre pedig az említettek szerint a személyi körülmények körében rögzített és ekként a felülvizsgálati eljárásban irányadó megállapítások között nincs adat, így a másodfokú bíróság tévedett a Btk. 50. § (2) bekezdésének felhívásakor. A Legfőbb Ügyészség úgy foglalt állást, hogy miután a másodfokú bíróság nem akként döntött, hogy a kiszabott pénzbüntetés a Btk.

50. § (1), illetve (3) bekezdése helyett a (2) bekezdésen alapul, hanem e jogcímeket egymás mellett tartotta megállapíthatónak, ezért a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (1) bekezdése szerint nem törvénysértő.

[21] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a Ráckevei Járásbíróság 40.B.48/2022/23. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 9.Bf.553/2023/11. számú ítéletét hatályában tartsa fenn.

[22] 3. A terhelt védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Kifejtette, hogy indítványában nem támadta az irányadó tényállást, nem a bizonyítékok ismételt értékelését célozta, hanem csak azok átértékelését tartotta szükségesnek. A BH 1993.718. számú eseti döntés alapján rámutatott, hogy az önbíráskodás és a zsarolás elhatárolása szempontjából annak van jelentősége, hogy az elkövető a jogos vagy ilyennek vélt vagyoni igényének érvényesítése vagy pedig jogtalan haszonszerzés érdekében alkalmazza-e a személy elleni erőszakot vagy fenyegetést. Fenntartotta, hogy jelen ügyben a zsarolás büntette kísérletének és az attól való önkéntes elállásnak a megállapíthatóságára a 4/2002. BJE határozat alkalmazható. Mindezek alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben a terhelt és a sértett közt polgári jogi követelés áll fenn, úgy rendszerint önbíráskodás kerül megállapításra, így nem látta indokoltnak az a következtetést, hogy a jelen ügyben a tartozás részletekben történő megfizetésére történő erőszakos felhívás védelmi pénz iránti követeléssé változott.

[23] Előadta, hogy a védelmi pénznek, mint jogtalan követelésnek nem létezik részlete, így nem értelmezhető védelmi pénzként egy nagy összegű tartozás heti részletekben történő megfizetésének követelése. Kifejtette, hogy a terhelt és a sértett bizonyítottan gazdasági kapcsolatban állt egymással, mindezekre tekintettel tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a cselekményt zsarolás büntette kísérletének minősítették, ami az eljáró bíróságok azon szándékát sejteti, hogy további bizonyítási eljárást e vonatkozásban nem kívántak lefolytatni. Tekintve, hogy jelen esetben az önbíráskodás és a zsarolás konkurál egymással, a bíróságoknak különös gondot kellett volna fordítaniuk az elhatárolásra.

[24] **III.** Terhelt1 terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben pedig nem alapos.

[25] Felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős határozata ellen és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással van törvényes lehetőség. Így a felülvizsgálat azon rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatban megvalósult jogi, és nem ténybeli hibák kiküszöbölésére szolgál.

[26] A Be. 648. §-a alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése, valamint eljárási szabálysértés miatt, tovább az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, valamint a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[27] A Be. taxatíve felsorolja azokat az okokat, amelyekre hivatkozással ezen rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket a Be. 649. § (2) bekezdése határozza meg, a felülvizsgálati okok köre – ezen túlmenően – nem bővíthető.

[28] 1. A Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, ebből következően az ítélet megalapozottsága, a lefolytatott bizonyítási eljárás, a bíróság bizonyítékokat értékelő és bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége, és ezek alapján az ítéleti tényállás tartalmi helyessége nem vitatható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a

bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozattal megállapított tényállás az irányadó.

[29] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélettel megállapított tényálláshoz kötöttség olyannyira átléphetetlen szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak megsértése kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálható el még abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, kellően fel nem derített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2024.102.), azaz az alapügyben megállapított tényállás attól függetlenül irányadó, hogy az megalapozott-e, vagy sem (BH 2016.264., BH 2010.324.), mivel a tényállás megalapozottságának a kérdése az ítélet esetleges ténybeli és nem jogi hibáját jelenti.

[30] A Kúria a Bfv.I.775/2024/3. számú határozatában is kifejtette, a Be. 163. § (2) bekezdése szerint a bizonyítás célja a tényállás alapos, hiánytalan és a valóságnak megfelelő tisztázása. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességében szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be.167. § (4) bekezdés].

[31] A bizonyítékok értékelésébe tartozik az, hogy az eljáró bíróságok a terhelt tagadásával szemben mely tanúvallomásokat, valamint egyéb bizonyítékokat tartottak hitelt érdemlőnek és fogadtak el a tényállás megállapításának alapjául, ezekből milyen következtetést vontak le, és mindezek alapján mely tényeket láttak kétséget kizáróan megállapíthatónak. A bizonyítékértékelő tevékenység az alapügyben eljáró bíróság feladata, amiből következően felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség sem a bizonyítékok ismételt értékelésére, sem átértékelésére, tehát a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor a felülvizsgálati indítványban e tárgykörben tett hivatkozások vizsgálatára. A Kúria kizárólag a jogerős ítéletben rögzített tényállás alapján foglalhat állást abban a kérdésben, hogy Be. 649. § (1) bekezdésébe meghatározott felülvizsgálati okok fennállnak-e.

[32] 2. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány előterjesztésének van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont], vagy a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont].

[33] 2.1. A védő a felülvizsgálati indítványban vitatta a terhelt bűnösségének kimondását a Btk. 367. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés b) pontja szerinti zsarolás büntetében, mivel – álláspontja szerint – a terhelt önkéntesen elállt a kísérleti szakban maradt bűncselekménytől, aminek következtében elmaradt a bűncselekmény befejezése [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont].

[34] Btk. 367. § (1) bekezdésében szabályozott zsarolás büntettét követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz. A zsarolás kizárólag egyenes szándékkal elkövethető célzatos bűncselekmény.

[35] Kísérletként értékelendő annak az elkövetőnek a magatartása, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdte, de nem fejezte be [Btk. 10. § (1) bekezdés]. Kísérlet esetén megkülönböztetendő a teljes és nem teljes kísérlet. Nem teljes kísérlet, ha a tettes az elkövetési magatartást csak részben fejté ki. Teljes kísérlet esetén az elkövetési magatartás teljesen megvalósul, azonban az eredmény elmarad. Ebből következően csak eredmény-bűncselekményeknek van teljes kísérlete.

[36] A Btk. a kísérlet esetén az önkéntes visszalépés két formáját szabályozza büntethetőséget megszüntető okként: az önkéntes elállást és az önkéntes eredményelhárítást. Nem teljes kísérlet esetén a tettes az elkövetési magatartást csak részben fejté ki. Nem teljes

kísérlet esetén az önkéntes elállás vizsgálendő, ami tartalmában azt jelenti, hogy az elkövető az elkövetési magatartás folytatásával önkéntes akaratelhatározásból felhagy, aminek a megállapításához az elkövető passzív magatartása is elegendő, ha ezzel marad el a befejezettség [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont]. Azaz az önkéntesen elálló elkövetőnek döntően saját akaratelhatározásból kell visszalépnie a bűncselekmény befejezésétől, lehetősége lenne ugyan az elkövetési magatartás folytatására, teljes kifejtésére, azonban erre irányuló szándéka megváltozásának eredményeképpen a bűncselekmény elkövetésének a tervét véglegesen feladja.

[37] Az elállás önkéntességéhez alanyi oldalon az szükséges, hogy a tettes megváltoztassa a bűncselekmény véghezvitelére vonatkozó eredeti szándékát, felhagyjon azzal, holott a külső körülmények a bűncselekmény folytatását, befejezését lehetővé tennék. Az elkövetési magatartás nem folytatása fogalmilag passzivitás, ennek azonban lehetséges és szükséges a külvilágban való megnyilvánulása, így az elállás önkéntessége külső körülményekből felismerhető (Bfv.III.617/2017/9.). Amennyiben az elkövető a magatartásának folytatásával külső körülmények miatt hagy fel, nem állapítható meg a zsarolás büntettétől való önkéntes elállás (BH 2019.98.). Az önkéntesség a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazhatósága szempontjából azt jelenti, hogy a visszalépés döntően belső indítékból fakad, és a cselekmény folytatása nem külső körülmények hatására marad el. Ha a cselekmény folytatása nem azért marad el, mert azzal a terhelt véglegesen és önként fel akart hagyni, a terhelt javára az önkéntes elállás nem állapítható meg (BH 2024.224.).

[38] Az önkéntes elállás megállapításának nem feltétele, hogy az elkövető a szándéka megváltoztatását és a megkezdett elkövetési magatartás abbahagyását passzív módon a passzív alany tudomására hozza (EBH 2001.400.).

[39] Zsarolás esetén a kísérlet befejezetlen, ha megkezdődik az elkövető részéről akaratot hajlító fenyegetéssel a passzív alany anyagi megkárosításához vezető tevékenység megtételére irányuló (valamely magatartástól tartózkodásra vagy annak eltűrésére) készítés, de ahhoz, hogy a passzív alany részéről a célzott magatartás megtörténjék még további fenyegetésre és/vagy erőszakra van szükség. A zsarolás kísérlete mindaddig befejezetlen és az attól való önkéntes elállás lehetséges, amíg az alkalmazott erőszak vagy fenyegetés nem kényszeríti a passzív alanyt a tettes akarata szerinti tevése, nem tevése vagy eltűrésre. A zsaroló akarata szerinti magatartással megvalósult befejezett kísérlet esetén – amely még a kár bekövetkeztét nem eredményezte – csak önkéntes eredmény – elhárítás lehetséges (BH 2009.344.).

[40] Az indítványban hivatkozott 4/2002. Büntető jogegységi határozat kimondja, a zsarolás bűncselekményének nem teljes (befejezetlen) a kísérlete mindaddig, amíg az erőszakos vagy fenyegető elkövetési magatartás miatt a passzív alany (a sértett) nem kényszerül a tettes akarata szerint valaminek a tevése, nem tevése, vagy az eltűrésre. A zsarolás befejezetlen kísérletétől való önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy a tettes (a bűncselekmény megkezdésének tudatában lévő) sértett tudomására hozza: a bűncselekmény véghezviteléről végleg lemond; ennek a büntethetőséget megszüntető oknak a megállapításához elegendő, ha a ráutaló körülményekből egyértelműen következik az, hogy az elkövető döntően belső akaratelhatározásból hagy fel a külső körülmények által nem akadályozott elkövetési magatartás folytatásával, s lép vissza a bűncselekmény befejezésétől. Ebből az is következik, hogy a külső körülményekből egyértelműen felismerhető kell, hogy legyen a megkezdett, de be nem fejezett elkövetési magatartástól való visszalépés, ennek hiányában a zsarolás kísérletétől való önkéntes elállás nem állapítható meg (BH 2006.277.).

[41] Az irányadó tényállásnak tartalmaznia kell azon tényeket, amelyek alkalmasak az önkéntes elállás megállapítására. Amennyiben a pénzfizetésre vonatkozó zsarolási fenyegetés a terhelt által szabott rövid határidő alatt sikertelen maradt, ennek ellenére a terhelt több

hónapon át nem tesz semmit sem a követelés érvényesítése érdekében, anélkül, hogy abban bármilyen külső körülmény gátolná, az önkéntes elállás megállapításának van helye (BH 2015.124.). Az önkéntes elállás tehát akkor állapítható meg, ha az első, pénz megfizetése érdekében kifejtett fenyegetés után a terhelt a sértettnél többé nem jelentkezett, sem a pénz követelését, sem pedig az ahhoz fűzött fenyegetést nem ismételte meg, és ennek folytán a bűncselekmény befejezése elmaradt (BH 2001.506.), és ez a külső körülményekből felismerhető.

[42] A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítéletben rögzített tényállás ezt megalapozó tényeket nem tartalmaz. Az irányadó tényállás szerint 2021. április 8. napján az esti órákban fenyegette meg a terhelt a sértettet, aki másnap felvette a kapcsolatot egy ügyvéddel és jogi képviselője útján 2021. április 10. napján feljelentést tett. Az elsőfokú ítélet indokolásában rögzítést nyert, hogy a vádlott 2021. májusáig több alkalommal az általa ismert telefonszámokról fiktív számlákra hivatkozással követelte azok teljesítését, majd ismeretlen hívószámokról is küldött fenyegető tartalmú üzeneteket neki és tanú2nak is {Ráckevei Járásbíróság 40.B.48/2022/23. számú ítélet [17] bekezdés}.

[43] A Kúria következetes gyakorlata szerint a tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy határozatszerkesztési hiba folytán nem az ítélet történeti tényállási részében kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében (BH 2016.163.III., BH 2006.392.). Ezen, az ítéletben rögzített és a történeti tényállásba tartozó tények alapján egyértelműen kizárt az önkéntes elállás, mivel a terhelt még azt követően is folytatta az elkövetési magatartás kifejtését, hogy a sértett – a terhelt által nem tudottan – feljelentést tett.

[44] 2.2. A védő a felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy a terhelt cselekménye abból eredően sem alapozza meg a zsarolás bűncselekményének a megállapítását, mert szándéka nem jogtalan haszonszerzésre irányult.

[45] A Kúria ezt a védői álláspontot nem tartotta alaposnak, ugyanakkor helyes a védő okfejtése az önbíráskodás és a zsarolás elhatárolásának kérdésében, miszerint a zsarolás és az önbíráskodás büntettének elkövetési magatartásai azonosak, a két bűncselekmény az eltérő célzat alapján határolható el egymástól. Az önbíráskodás esetében az elkövető jogos, vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek kíván érvényt szerezni, míg a zsarolásnál a célzat jogtalan haszonszerzésre irányul.

[46] A védő ugyanakkor helytelenül nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az önbíráskodás megvalósításánál a jogosnak vélt igény azt jelenti, hogy az elkövető az igény tekintetében (jóhiszemű) tévedésben van, mert vagy egyáltalán nincs jogos igénye, vagy nem abban a formában létezik ahogy gondolja, de feltevésének van valamilyen tényeken nyugvó jogcíme vagy alapja (BH 2011.218.). Jelen ügyben – az irányadó tényállás alapján – azonban ezzel szemben az állapítható meg, hogy a terhelt heti egymillió forint védelmi pénzt követelt. Ez nem szolgáltat alapot arra a következtetésre, hogy a terheltet a szerződés hibás teljesítéséből eredő követelés érvényesítésének szándéka vezette, sőt ezzel ellentétben ez már mindenképpen jogtalan haszon megszerzésére törekvést jelent.

[47] A Kúria a Bfv.III.885/2018/6. számú határozatában (BH 2019.157.) – mint ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is hivatkozott – kifejtette, hogy a védelmi pénz kifejezés értelmezésénél a kilátásba helyezett hátrány köznapi, társadalmi megítéléséből kell kiindulni. A védelmi pénz szóhasználat jelentéstartalma egyféle (elértése, félreértése nem lehetséges); alternatívája pedig nem a védelem, hanem az erőszak alkalmazása. Ennek során tehát nem valamely biztonság jogszerű megvásárlása történik ellenérték fejében, hanem épp ellenkezőleg: rendszeres, jogtalan haszon megszerzésére irányuló követelés, melynek nem teljesítése esetén a sértett a kilátásba helyezett hátrány minden további előfeltétel nélküli bekövetkezésére

számíthat. Az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan tényeket, melyek indokot szolgáltatnának jelen ügyben a védelmi pénz ekkénti értelmezésétől történő eltérésre.

[48] A tényállás szerint a terhelt a sértettet életveszélyesen megfenyegette, heti védelmi pénzt követelt és megfogalmazta azt az igényét is, hogy a sértett cégét ettől az időponttól ténylegesen ő vezeti, a gazdasági döntéseket ő hozza meg.

[49] Az öléssel, „koporsóba beszögezéssel” történő fenyegetés pedig olyan súlyos joghátrány, amely alkalmas arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen még abban az esetben is, ha az valójában nem eredményes. Erre tekintettel a Btk. 367. § (2) bekezdés b) pont szerinti minősítő körülmény is megállapítható a tényállásból.

[50] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség indítványára tett észrevételében arra is hivatkozott, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem tisztázták a két ismeretlen kilétű elkövetőtárs szerepét.

[51] Ez a védői hivatkozás nem az ítéleti tényállásból indul ki, hanem az ismeretlen elkövetőtársak felderítésétől olyan új bizonyítékot remél, amely a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tényállás lehetőségét hordozza magában. Mindezek alapján – a már kifejtettek értelmében – ez alapján a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

[52] Ezen túlmenően a következőkes bírói gyakorlat szerint – amelyet a Kúria a Bfv.III.21/2015/7. számú határozatában is megfogalmazott – nem tekinthetőek vétlen jelenlévőknek azok, akik a velük egy társaságban lévő társuk erőszakos cselekményét látva nem juttatják kifejezésre a vele való szándékegységük hiányát, sőt a sértett körbefogásában való részvételükkel fizikai bűnseglejt nyújtanak a bűncselekmény elkövetéséhez.

[53] 4. Terhelt1 terhelt védője a felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették az eljárás tárgyát képező cselekményt zsarolás büntettének, helyett a Btk. 195. §-a szerinti kényszerítés büntette, a Btk. 222. §-a szerinti zaklatás vétsége, illetve a Btk. 368. §-ában pönalizált önbíráskodás büntette megállapítása jöhet szóba.

[54] 4.1. A Btk. 195. §-a szerint kényszerítés büntettét követi el, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdekséremlmet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg.

[55] A kényszerítés büntette szubszidiárius bűncselekmény, ezért valós, különmemű alaki halmazatban más bűncselekménnyel nem állhat. A jogerős ítéletben megállapított, és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint Terhelt1 terhelt fémhulladékot értékesített a sértett közvetítésével a cég2 részére, a fémhulladék megvizsgálását követően derült ki, hogy a terhelt hibásan teljesített. Ennek megtárgyalására hívta a terhelt a sértettet magához, ahol őt életveszélyesen megfenyegette egyrészt annak érdekében, hogy ezentúl ő határozza meg, hogy a cég2 mit és milyen áron vásárolhat meg, másrészt pedig annak érdekében, hogy hetente 1.000.000 forint védelmi pénzt fizessen részére. A tényállás valóban tartalmazza a hibás teljesítés tényét is, azonban a terhelti fenyegetés a hibás teljesítés polgári jogi következményeinek érvényesítésétől történő elállást is célozza, ezért a szerződösszegés jogi következményei (elállás, kicserélés, kártérítés stb.) a cselekmény minősítésénél jelentősséggel nem bírnak. A követelés tényleges indoka a védelmi pénz megfizetése volt, ami pedig egyértelműen jogtalan haszonként értékelendő, és a cég2 gazdálkodásának meghatározását célzó követelés is, tekintettel arra, hogy a terhelt a társaságnak nem volt tagja, abban üzletrésszel nem rendelkezett, azaz kívülállóként, jogosulatlanul akarta meghatározni a kft. gazdálkodását.

[56] Összességében tehát a jogtalan haszon megszerzése által vezérelt terhelt olyan, élet kioltását kilátásba helyező, következképpen súlyos fenyegetéssel akarta a sértettet rávenni arra, hogy védelmi pénzt fizessen és a gazdasági társaság tényleges irányítását adja át az ő

számára, ami túlmutat Btk. 195. §-ában írt kényszerítés büntettségének a törvényi tényállásán és a cselekmény a zsarolás büntette Btk. 367. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetét valósítja meg, ami a szubszidiaritásból eredően kizárja a kényszerítés bűncselekményének a megállapíthatóságát.

[57] 4.2. A Btk. 222. § (2) bekezdés a) pontja szerint a zaklatás vétségét követi el, aki félelemkeltés céljából mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos, vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget. E bűncselekmény esetében az elkövető szándékosan cselekszik, azonban a törvényi tényállás nem tartalmaz célzatot. A zaklatás jogi tárgya az ember magánszférája, míg a zsarolása a vagyoni viszonyok rendje, valamint az ember cselekvési szabadsága. Az irányadó tényállás szerint a terhelt célzatosan cselekedve kívánta vagyoni és vagyoni jogi következményekkel járó intézkedésekre, cselekményekre kényszeríteni a sértettet, amelyek következménye az lett volna, hogy a védelmi pénz heti rendszerességű megfizetésével sértettl sértett károsodik, míg a cég² üzletvitelének meghatározásával a kft. gazdálkodása károsodhatott volna. Így az ítéleti tényállás szerint az elkövetési magatartás kifejtésével sértett jogi tárgy a vagyoni viszonyok rendje és ember cselekvési szabadsága, továbbá a terhelt célzatos magatartása a jogtalan haszonszerzésre terjedt ki, ezért a cselekmény minősítése – többléte tényállási elem megvalósulása miatt – nem lehet a zaklatás vétsége. Egyben a célzott haszon jogtalansága kizárja az önbíráskodás megállapítását, mivel ezen bűncselekmény elkövetője jogos, azaz ténylegesen fennálló, avagy jogszerűnek vélt vagyoni igény érvényesítése érdekében cselekszik, az irányadó tényállás azonban ennek megállapítására alkalmas tényeket nem rögzít.

[58] A fent kifejtettekből kitűnően a bíróságok a jogerős ítéletben a terhelt cselekményét törvényesen minősítették.

[59] 4.3. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulataiban meghatározott okból a kiszabott büntetés – a törvényes minősítésre tekintettel – nem törvénysértő. E törvényhely második fordulata alapján törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati okot az olyan anyagi jogi szabály megszegése jelent, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása esetében a törvény az ítélembíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvételére miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé (BH 2020.9.).

[60] A Kúria erre tekintettel vizsgálta, hogy a pénzbüntetés kiszabása miatt ez a felülvizsgálati ok megállapítható-e, és arra a következtetésre jutott, hogy a Legfőbb Ügyészség álláspontja a kiszabott pénzbüntetés jogszabályi alapja vonatkozásában megalapozott.

[61] A törvényi szabályozás értelmében pénzbüntetés kiszabásának helye van a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján, továbbá e jogszabályhely a (2) bekezdésében meghatároz olyan esetkört is, amikor – az előírt feltételek mellett – a pénzbüntetés kiszabása kötelező. A Btk. 33. § (3) bekezdése szerint a Btk. 33. § (1) bekezdésében meghatározott büntetési nemek – a jelen ügyben nem alkalmazandó 33. § (5) és (6) bekezdésben foglalt kivételekkel – egymás mellett is kiszabhatóak. Ez alapján tehát szabadságvesztés mellett helye van pénzbüntetés kiszabásának.

[62] A Btk. 50. §-a értelmében a pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy – figyelemmel a bűncselekmény tárgyi súlyára – meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát, és – az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten – az egy napi tételnek megfelelő összeget [Btk. 50. § (1) bekezdés], továbbá pénzbüntetésre is kell ítélni azt az elkövetőt, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig

tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van [Btk. 50. § (2) bekezdés].

[63] Az elsőfokú bíróság a terheltet a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján ítélte a szabadságvesztés mellett pénzbüntetésre, a másodfokú bíróság ezzel szemben azt állapította meg, hogy a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (2) bekezdésén is alapul. Ugyanakkor az elsőfokú és a másodfokú ítélet nem tartalmaz tényeket a terhelt vagyoni körülményeire nézve. A terhelt jövedelmi, vagyoni viszonyai tekintetében a szabad bizonyítás elvéből fakadóan ténymegállapításokat lehet tenni például az eljárásban részt vevő személyek (terhelt, tanú) előadása alapján, okirati bizonyítékok alapján, illetve általában következtetést lehet vonni az iratok alapján a terhelt átlag alatti, átlagos, vagy átlagot meghaladó jövedelmi és vagyoni viszonyaira, ez viszont az alapügyben elmaradt. Erre tekintettel a másodfokú bíróság törvénysértően állapította meg, hogy a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (2) bekezdésén alapul. Így pénzbüntetés alkalmazására kizárólag a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján kerülhet sor, mert ebben az esetben e büntetési nem törvényességének nem kötelező feltétele az, hogy a terheltnek megfelelő jövedelme vagy vagyona van. Mindezek tükrében a jogerős ítéletben – a Btk. 33. § (3) bekezdésére tekintettel – a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (1) bekezdésére alapítottan törvényes.

[64] Amennyiben pedig a felülvizsgálattal érintett cselekmények elbírálásához kapcsolódó anyagi jogszabálysértés nem valósult meg, a büntetés önálló vizsgálatára nincs törvényes lehetőség. Ilyen esetben nem vizsgálható, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját (Btk. 79. §), a büntetéskiszabás elveit [Btk. 80. § (1) bekezdés], illetve a büntetéskiszabás során értékelhető súlyosító és enyhítő tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény iránymutatásait miként vették figyelembe (BH 2019.158.II., BH 2016.264.II.). Emellett a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor a terhelt által megjelölt jelenlegi személyi és családi körülmények vizsgálatára sem.

[65] Mindezek alapján a terhelt védőjének a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapított felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[66] **IV. A döntés elvi tartalma**

Felülvizsgálati eljárásban a terhelt önkéntes elállására csak akkor lehet eredményesen hivatkozni, ha az azt megalapozó tények a tényállásban szerepelnek.

A védelmi pénz követelése – e kifejezés köznapi értelme alapján - jogtalan haszonszerzési célzat megállapítását magában hordozza.

[67] Mindezek tükrében a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a Ráckevei Járásbíróság 40.B.48/2022/23. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 9.Bf.553/2023/11. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

[68] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján fellebbezésnek, a 650. § (1) bekezdés b) pontja szerint pedig felülvizsgálatnak nincs helye.

[69] A Be. 652. § (6) bekezdése kimondja, hogy minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal – még más jogosult által is – csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. május 6.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Gunyecz Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró